

เรื่องจากปก: "หนองหาน สกลนคร" ความงามภายใต้ความเป็นห่วงตลอดมา

ภูมรินทร์ คำเดชศักดิ์

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอ้างอิง: ภูมรินทร์ คำเดชศักดิ์. (2562). เรื่องจากปก "หนองหาน สกลนคร" ความงามภายใต้ความเป็นห่วงตลอดมา. วารสารสิ่งแวดล้อม, ปีที่ 23 (ฉบับที่ 1).



ภาพโดย ภูมรินทร์ คำเดชศักดิ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 17 พ.ย. 2561

ทะเลสาบหนองหานเป็นแหล่งน้ำจืดตามธรรมชาติขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของประเทศไทย แหล่งน้ำจืดนี้ช่วยเกื้อกูลผู้คนในพื้นที่ให้ได้ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก ประมง และเลี้ยงสัตว์ ทะเลสาบหนองหานจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวสกลนครอยู่ไม่น้อย

พื้นที่ 123 ตารางกิโลเมตรของทะเลสาบหนองหานแห่งนี้ คิดเป็นพื้นที่ถึงร้อยละ 30 ของจังหวัดสกลนคร รองรับน้ำจากลำห้วย 13 สายที่ไหลมาจากเทือกเขาภูพานและรองรับน้ำหลากจากที่ราบสูงโดยรอบในฤดูฝน อีกทั้งยังเป็นต้นน้ำของลำน้ำก่ำซึ่งในที่สุดจะไหลส่งสู่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ทะเลสาบหนองหานมีพืชและสัตว์น้ำประจำถิ่น และสัตว์น้ำต่าง ๆ ที่แควเวียนมาจากแม่น้ำโขงเพื่อมาผสมพันธุ์ และวางไข่ นอกจากนี้ยังมีเกาะต่าง ๆ ที่มีต้นไม้ สัตว์ และนกนานาชนิด จึงมีความหลากหลายทางชีวภาพอันเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ทะเลสาบหนองหานนอกจากรองรับน้ำจากลำห้วยต่าง ๆ แล้วยังรองรับน้ำทิ้งจากชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองสกลนคร และอำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร จึงส่งผลให้หนองหานเน่าเสีย และมีความพยายามแก้ปัญหาเรื่อยมายาวนาน จนในที่สุดจึงเกิดโครงการแก้ไขปัญหาเน่าเสียเมืองสกลนคร (หนองหาน) โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2532 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริว่า "ควรรวบรวมน้ำเสียที่ระบายลงหนองหานที่ข้างโรงผลิตน้ำประมาร้อยละ 70 จากเขตเทศบาลฯ ซึ่งระบายลงหนองหานมาไว้ที่เดียว เพื่อจัดทำโครงการบำบัดน้ำเสีย โดยใช้วิธีธรรมชาติผสมผสานกับเทคโนโลยีแบบประหยัดในทำนองเดียวกันกับหนองสนม แต่มีขนาดใหญ่กว่า และเพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของชุมชนเขตเทศบาลเมืองสกลนครในอนาคตอีกด้วย"

ทั้งนี้ นอกจากโครงการบำบัดน้ำเสียดังกล่าว ทางจังหวัดยังมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ช่วยกันรักษาหนองหานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็หวังว่าจะเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความตระหนักกับปัญหาน้ำเน่าเสียในหนองหานได้

บรรณานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เข้าถึงเมื่อ 2562).โครงการแก้ไขปัญหาเน่าเสียเมืองสกลนคร (หนองหาน). [Website]. สืบค้นจาก <http://km.rdpb.go.th/Project/View/6944>
วลัยลักษณ์ ทรงศิริ (2559, พฤษภาคม 24). เปลี่ยน 'หนองหาร' เปลี่ยนชีวิตและสังคมคนสกลนคร. [Website]. <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=750>